

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibus Moribusque Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. XXX. Quomodo ignis corporeus agat in spiritus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

Vnde nascitur odium Dei.

Odium hoc nascitur ex eo, quod assidue considerent suas peccatas, quas sciunt à Deo infligi. Vnde apprehendunt illum tamquam summum malum, utpote auctorem totius afflictionis; ac proinde summo odio illum prosequuntur, & propter illum quicquid ad illum villo modo pertinet. Et quamuis sciant se iustissime à Deo puniri, tamen non tamen idcirco patienter ferunt, quia iustitiam odérunt, cuius legibus tantum sibi malum irrogari sciunt.

Peccant odio & blasphemis.

Petes, Vtrum peccent per istud odium & blasphemias? Respondeo, peccare; quia cum pleno rationis iudicio & satis liberè ista faciunt. nam etsi in genere videantur determinati ad malum, in singulis tamen actibus possent resistere & non consentire prauis impulsibus. Vei àm quia hoc illis nullum adferret leuamen peccatorum, laxant habenas impatiencie, & toto impetu animi contra Deum insurgunt. Hæc tamen peccata non imputantur ipsis ad nouam peccatam, quia ipsi sunt in termino: ac proinde ista sunt veluti flores & fructus illius status, sicut bona opera Beatorum non merentur nouam gloriam. Hoc ipso enim quo quis est in termino, cessat ratio meriti & demeriti, quæ nihil est aliud quam tendentia ad terminum.

CAPVT XXX.

Quomodo ignis corporeus agat in spiritus.

Res hæc est valde obscura, quamobrem diuersæ sunt de ea sententiæ.

Lib. 21. de Ciuit. c. 10.

Dæmones alligandi igneis corporibus.

In primis Doctores Scholastici, secuti S. Augustinum, ferè in eo consentiunt, quod omnes dæmones sint alligandi vel potius illigandi igni vel igneis corporibus, ex qua illigatione ingentem merorem concipient: priuabuntur enim sua naturali libertate, ut ne possint vbiq; vagari sicut modò faciunt: eruntque sicuti captiui tunc alligati, quem secum trahere coguntur, cum se mouere volunt. Et fortè hæc alligatio ex parte causa erit, ut ampliùs carcerem suam egredi nequeant. Quamuis enim vi sua naturali terram percurrere possent, & sic etiam cum corpore cui alligati, erumpere foras in aërem: tamen vbi se aëre alligati fuerint, id illis non permittetur; sed sicut diuina virtute corpori igneo alligabuntur, ita eadem virtute intra fines inferorum detinebuntur, ut nullo modo possint egredi limites illius. Credibile etiam est, hæc corpora terribiles

biles habitura formas, illorum peccatis, & damnatorum hominum suppliciiis congruentes: quas vel ipsi poterunt sibi formare, vel Deus ipse corporibus illis stabiliter tribuet, vt nihil defit quod oculis vel imaginationi sit horrendum. si enim corporibus sint il- ligandi, rationi consonum est, vt illa corpora formam habeant ex- ternam in alitix illorum & crudelitati consentaneam, ad maiorem hominum damnatorum afflictionem.

Præter hanc alligationem, quidam non videntur agnoscere aliud supplicium ab igne in dæmonibus: vt S. Thomas 1. p. quæ- stion. 64. a. 4. & lib. 4. contra Gentes cap. 90. & multi Thomistæ. Verum hoc difficile est creditu: Primum, Quia si solum patiuntur ^{Non solum patiuntur al- ligationem.} alligationem, aptiora ad hanc pœnam erant laxa ingentia, vel mo- les terrarum, quæ sua grauitate & crassitie detinent, quàm ignis qui leuissimus est: & tamen Dominus Matth. 25. dicit *ignem ab initio paratum diabolo & angelis eius.* Deinde, non est dubium quin ita dæmones affligantur igne, sicut animæ corpore solutæ, quæ et- iam sunt nudi spiritus. Sed animæ torquentur vi ignis, non alliga- tione tantum. anima enim Diuitis non petit solui, sed *refrigerari*, ^{Luce 16.} nec dicit se teneri, sed *cruciari in flamma* infernali: vt intelligamus, simili dolore illam ibi affici, quo afficiuntur cùm sunt in corpore. Denique, hic videtur communis sensus & conceptio fidelium, quam sententiã apertè tenet S. Augustinus lib. 21. De Ciuit. cap. 10. *Cur, inquit, non dicamus, quamuis miris, tamen veris modis etiam spiritus incorporeos posse pœna corporalis ignis affligi; si spiritus hominum etiam ipsi profecto incorporei, & nunc potuerunt includi cor- poralibus membris, & tunc poterunt corporum suorum vinculis inso- lubiliter alligari? Añ arehudi ergo spiritus dæmones, licet incorporei, corporeis ignibus cruciandi, miris & ineffabilibus modis, adherendo ac- cipientes ex ignibus pœnam, non dando ignibus vitam.* Si non aliter af- fligerentur ab igne quàm concipiendo tristitiam ex eo quòd illi sint alligati, non miris & ineffabilibus modis acciperent pœnam ab igne: facile enim est intelligere eos diuina virtute alligari igni, & inde concipere mœrorem. Idem confirmat Gregorius lib. 9. Mo- raliũ cap. 50. vbi postquam præcedentibus capitibus ostendisset, homines igne corporeo cruciandos, docet eodem modo etiam cruciandos dæmones. *Quamuis, inquit, angelorum & hominum lon- gè sit natura dissimilis, vna tamen pœna implicat, quos vnus in crimi- ne reatus ligat.* Quare passim Doctores docent, etiam alio modo eos ab igne affligi. Sed hoc variè à diuersis explicatur. Quidam di-
 cunt,

Quomodo
affligatur
spiritus ab
igno.

cunt, Deum per ignem tamquam per suum instrumentum in intellectu dæmonis producere speciem intelligibilem ignis ad eum vehementem, ut perturbet intellectum ipsius, sumque deinceps in consideratione ignis cui alligatus est, & impediatur ab aliarum rerum consideratione, & ob hanc causam dæmonem valde tritari: ita Richardus in 4. d. 44. art. 2. q. 3. Alij dicunt illum tritari, eò quòd species illa impressa sit à re tam vili, videlicet ab igne corporali, quasi contra ipsius dignitatem sit pati à re corporali. Ita quidam Thomistæ, ut refert Gabriel Vasquez 1. p. disput. 243. Alij dicunt, Deum per ignem tamquam per instrumentum non imprimere quidem speciem aliquam præuiam cognitioni (quæ solet vocari species impressa) sed ipsam met cognitionem, qua velit nolit cogitur semper intueri suum ignem, & de eo cogitare, & ideo illi affici tristitia. Ita Scotus in 4. d. 44. q. 2. & Supplementum Gabrielis, cum Occamo. Verùm hæc sententiæ parum sunt verisimiles, & facile refutari possunt, easque fusè refutat Gabriel Vasquez loco citato.

Alij docent, Deum per ignem producere in ipsis dæmonibus non quidem speciem intelligibilem, aut cognitionem seu apprehensionem ignis, sed alterius rationis qualitatem spiritualem minime convenientem eius naturæ, quæ ipsos maculet & turpet, ac deformes reddat, & ea de causa ipsos vehementem tristitiam concipere. Sed mirum est, si aliqua qualitas possit illum magis deformem ac maculatum reddere, aut eius naturali pulchritudini esse magis aduersa, quàm habitus & actus vitiorum, & ipsa tristitia vel dolor. Quare non videtur alia qualitas impressa à Deo querenda qua turpis reddatur, satis ipse se detestatur, etiam de præcipua sua turpitudine, nempe de actibus & habitibus vitiorum, parum doleat. Porro omnes isti DD. ita hanc rem explicant, ut non videantur se natura spiritali agnoscere alium dolorem quàm tristitiam propriè dictam, quæ nascitur ex cogitatione mali, siue hoc in probatione consistat, ut est pœna damni, siue in aliquo positivo, ut sunt alia mala, ob quæ quis tristitiam concipere potest.

Verùm Scriptura Lucæ 16. & Matth. 25. & Patres aliquid amplius insinuare videntur, cum igne torqueri & cruciari dicunt spiritus. Ignis enim potissimum ob dolorem quem immediate exulat, formidatur, non ob tristitiam quæ ex eius præsentia animo concipitur: nisi enim dolorem inferret, parum illum curaremus. Vnde S. Augustinus ait, *spiritus adherendo igni miris & ineffabilibus modis penam*

panam seu dolorem ex eo accipere. & S. Gregorius lib. 4. Dial. cap. 29.

Ex dictis Evangelicis colligere possumus, quia incendium anima non solum videtur, sed etiam experiendo patitur. Idem satis aperte docet lib. 9. Moral. cap. 50. & ostensum est. & confirmatur ratione;

Quia si daemones non patientur dolorem qualem anima ex igne sentit in corpore, sed solum tristitiam ex cogitatione suorum malorum; solum dimidiatam afflictionem habebunt hominum comparatione: nam homines non solum tristitiam ex cogitatione, sed etiam immanissimum dolorem sensus patientur ab igne, qui dolor non erit in corpore, (quod per se nullius doloris est capax,) sed in ipsa anima: & longe videtur intolerabilior quam omnis tristitia. Si dicas, hunc dolorem in daemonebus compensandum per maiorem tristitiam; contra reponetur, homines habituros tristitiam non solum ex consideratione suorum damnorum, & aliorum malorum de quibus dolebant etiam daemones; sed etiam de acerbissimo dolore quem patientur ab igne, quam tristitiam daemones non habebunt. Vnde omnibus consideratis, homines non minorem sed maiorem tristitiam videntur habituri quam daemones, si isti dolorem non habebunt. Hinc alij sentiunt, etiam daemones ab igne passuros non solum tristitiam, sed similem quoque dolorem, qualem patientur anima in corpore. Cui sententiae accedit

Dominicus Soto in 4. d. 50. a. 2. vbi conuictus Scripturis & Patrum sententiis, dicit animam separatam & daemones similem tristitiam passuros ab igne, qualem anima in corpore patiuntur dum corpus videtur. vbi tamen Sotus non videtur admittere dolorem in anima, sed solum tristitiam qualis ex dolore corporis percipi solet, quali ille dolor non esset in anima. Eandem clarius tenet Henricus Quodlibeto 8. q. 34. et eius explicatio non omnino probetur.

218 Vt autem haec sententia aliquo modo declararetur, quaedam supponenda quae a multis Philosophis probata, vel experientia nota. Primo, ignem vi sua naturali posse efficere dolorem in anima rationali dum est in corpore, et experientia constat; non tamen modo posse in ea producere calorem; sed hic manet foris extra animam, nempe in corpore; dolor tamen vi caloris resultat in anima. Secundum, Hunc dolorem non esse in corpore tamquam immeditato subiecto, quia est actus vitalis qui immediatè debet procedere à principio vitali, & in eo recipi. Vnde ipsa anima est quae dolet, quae sentit, quae videt, &c. corpus verò solum est medium & instrumentum per quod externa obiecta aptantur, modificantur,

Yyy 3 &

Si daemones non patientur dolorem sicut anima, sed solum tristitiam, afflictio eorum erit dimidiata.

Explicatur quo modo possit conceptus spiritus ab igne pati.

& ad animam transmittuntur, vt via naturali possit hæc percipere. Tertiò, Vim percipiendi obiecta externa, quam sensum vocamus, non esse quid distinctum ab anima, sed ipsam animæ essentiam consideratam quatenus hæc vel ipsa percipere potest, vt multi hoc tempore docent: estque multorum Patrum & Scholasticorum sententia. Vnde hanc vim secum defert cum corpore recedit, etiam si fortè naturaliter ea vti non possit. Cum enim anima sit infimus spiritus, habet hanc vim percipiendi infirmam, ita vt naturaliter ea vti non possit, nisi organi corporei adminiculo, per quod obiecta ad illam transmittantur. Quartò, In dæmonibus & Angelis non solum esse vim intelligendi, qua obiecta externa intelligendo cogitent vel speculentur, sed etiam percipiendi modo sensibili ipsis obiectis accommodato, etsi longè perfectius, & ex maiori interuallo quàm homines possint percipere. Si enim in anima rationali separata talis vis posita, quæ tamen propter imperfectionem egeat instrumento corporali; videtur rationi consentaneum, vt etiam in spiritibus anima perfectioribus ponatur hæc vis, etsi longè perfectior, ita vt instrumento corporeo non egeat: quæ tamen vis à vi intelligendi re ipsa non differat, sed sit ipsamet, quatenus eminentiori modo circa obiecta illa præstat, quod præstat sensus in corpore & per corpus. Confirmatur: Quia etiam in spiritibus aliud est intelligere essentiam vocis vel soni, aliud est vocem & sonum audire, & experientia cognoscere: aliud cernere naturam caloris & frigoris, aliud calorem & frigus sentire & experiri; non quod spiritus possint in se calorem vel frigus recipere, sed quia actu vitali & proprio illorum præsentiam possint experienda percipere. Quintò, Etiam si res corporales seu obiecta externa per se vt causa integra non possint in spiritum naturaliter agere, aut illi aliquam qualitatem imprimere, tamen possunt concurrere vt causa partialis vnà cum potentia vitali ipsius spiritus ad producendum in ipso actum vitalem, vt multi Doctores eradunt, præsertim qui species negant, & admittunt actionem in distans.

His positis, posuerimus ita ratiocinari: Si ignis naturaliter per suum calorem potest affligere spiritum hominis mediante corpore, cur idem ignis vt instrumentum Dei non poterit affligere eundem spiritum sine vilo corpore mediò? Corpus enim solum se habet vt medium, per quod immediatè calor spiritui applicatur, vt eius presentia vi sentiendi percipiatur. Deus autè non eget aliquo medio, sed faciliè omnem mediij effectum & defectum supplere potest.

Dices,

Vide P. Hurtado in de-
ctimo O.
per De anima disp. 4.
Augustinus.
Bernardus.
Scotus.
Bonavent.
Gregorius.
Occamus.
Gabriel.

Dices, Non idè anima affligitur quòd calor ipsi applicetur, sed quia corporis temperies violente dissoluitur, & corpus destruitur, cui animus naturaliter erat vnita: vnde per sympathiam quam habet cum corpore, sentit corporis malum. Sed contrà: Hoc enim est contra doctrinam S. Thomæ & aliorum Doctorum, qui dicunt animas resumptas corpore per solas species intentionales caloris affligendas, absque vlla corporis alteratione aut calefactione: Ergo iuxta horum sententiam, quòd anima tantum dolorem percipiat, non est ex eo quòd temperies corporis dissoluatur, sed est ex repugnantia quadam intrinseca illius obiecti in illo excessu considerati, cum sensu & natura illius substantiæ viuæ. Deinde, etiam si corpora damnatorum calore sint alteranda, non tamen dissoluentur, nec temperies destruetur, ergo dolor non est ex eo quòd vi caloris corpus dissipetur. Denique, quædam venena statim dissoluunt temperiem, & tamen modicum vel nullum dolorem inferunt. Itaque quòd excessus caloris tantum dolorem inferat spiritui humano, provenire debet ex aliqua naturali repugnantia ad illum spiritum. Quod si ita est, dicendum erit, animam à corpore suo separatam, si diuina virtute includatur igneo corpori, non minorem dolorem, percepturam, quam si in suo corpore esset, & illud totum arderet.

*Non idè prae
cisè patitur
anima dolo-
rem quòd
temperies
suis solua-
tur.*

Dicit forte aliquis, vim sentiendi seu percipiendi obiecta modo sensibili in spiritibus, esse subiectam illorum libertati quoad usum; ita vt possint ea non vti si velint, & consequenter impedire ne obiecta externa agant concurrente cum illa vi ad actum vitalem: & sic, si velint, nihil doloris percipient. Respondeo, id esse valde credibile, spectata natura conditione eorum; vnde naturaliter non possunt pati à rebus externis, præsertim inuiti: diuina tamen virtute coguntur ea percipere, etsi maxime voluntate renitentur: hoc enim necessarium est ad eorum punitionem.

*Ille vis est
subiecta illor-
um libertati.*

Rursum vltius ita possumus ratiocinari: Si ignis naturaliter vim habet affligendi spiritum infimum, nempe animam humanam, siue in corpore siue extra corpus, id modò non refert; ergo diuina virtute ita poterit eleuari, vt etiam superiores spiritus, nempe demones, affligere possit. Vbi enim est vis aliqua naturalis, etsi imperfecta, ad aliquem actum; ibi locum habet eleuatio ad actum eiusdem generis perfectiorem & superioris ordinis. sicut quia in intellectu nostro est vis aliqua imperfecta cognoscendi spiritus & Deum ipsum, potest eleuari diuinitus ad cognoscendum clarè natura

turas

turas spirituales, & ad videndum Deum. Itaque ignis ita poterit à Deo eleuari per singularem concursum, & agat in dæmones, sic vt vnà cum potentia illorum vitali, qua externa obiecta modo sensibili percipere possunt, ignis immediatè producat sensum caloris, & dolorem hinc resultantem, simili ferè modo quo in nobis. Magis sanè ad hoc videtur aptus ignis, quàm ad producendam speciem intelligibilem, vel cognitionem actualem sui, vel qualitatem aliam spiritalem spiritui incongruam, vt alij DD. ponunt, cum videamus ipsum naturaliter dolorem in anima producere.

Ex his patet, quomodo hæc pœna concipi possit. Sicut enim anima rationalis, naturæ vi ita coniungitur suo corpori, vt se ab illo diuellere nequeat: ita ipsa & cuius spiritus ipsi similis, et si perfectior, virtute diuina alligari potest corpori igneo, ita vt se ab illo non possit vllò modo expedire. Neque hoc difficile est intellectu: cum enim ipse sit omnipotens & intimè præsens omnibus corporibus & spiritibus, assidue omnia creans & formans; promptum ei est spiritum corpori applicare; & insolubili vinculo spiritali adstringere, sicut reus fune vel catena, cippæve trunco in carcere alligari solet. Deinde, sicut anima in corpore existens, statim naturaliter sentit ardorem qui corpori imprimitur, & vehementem dolorem, quia naturæ eius aduersatur, simul cum tanto calore quasi penetratiuè in eodem corpore vel spatio existere: ita ipsa vel alius spiritus alligatus corpori igneo, & simul penetratiuè cum illo in eodem spatio existens diuina virtute id agente statim sentit ardorem illius corporis, & ingenti dolore afficitur. Quò sensu videtur dictum à S. Augustino, *spiritus adherendo corporalibus ignibus, miris & insensibilibus modis inde accipere partem seu dolorem*, vt supra dictum est, & illud à S. Gregorio, *animas diuitis non solum videndo, sed etiam experiendo pati incendia*. Quid enim est aliud pati incendia & experiendo, quàm pati dolores incendij seu ignis, quales in hac vita pati solet?

¶ Dices: Dæmones hoc tempore non sunt alligati ignibus corporalibus: ergo non patiuntur hanc pœnam ignis. Respondeo: Est valdè credibile sit, eos quibus concessum egredi & liberè vagari per aërem, nondum esse alligatos igneo corpori cui deputati, alioquin hæc ab hominibus quibuscumque agunt posset percipi, nec ipsi omnia possent penetrare, &c. tamen etiam valdè verisimile est, eos non carere modo pœna ignis. Nam fieri potest, vt vbiicumque ipsi sint, ignis inferni dolorem in eis, concurrente simul eorum potētia

Dæmones etiam extra infernum patiuntur pœnam ignis.

tia vitali (vt dictum est) pariat, cum agat vt instrumentum Dei. Si enim astra per tot miliones milliarij possunt naturaliter agere in res inferiores; cur ignis inferni, vt instrumentum Dei, per mille leucas non possit agere in demones, eisq; dolorem imprimere? Ex hoc modo melius intelligitur Glossa Iacobi 3. cum ait, *demones, vbique que sint, ignem gehenna secum ferre*, nimirum quia dolorem eius vbique sentiunt, quam quia vbique cogitant se aliquando isti igni alligandos, vt quidam explicant.

Hæc de modo quo spiritus ab igne pati possint: quæ non asserendo, sed inquirendo & disputando à me dicta sint, vt Lector hunc modum consideret & examinet: natura enim spirituum nobis est obscurissima; & magis ex Scripturis & Patribus quid agere & pati possint, quam ex Aristotelis suppositionibus inuestigandum: valde etiam obscurum & inexplicabile, quomodo anima nostra, quæ purus spiritus est, corpori deuincatur, eiusq; passiones tam opere sentiat. Denique quomodo res externæ cum potentiis animæ ad sensum & dolorem in anima excitandum concurrant. Multa in his nunc puto latere, & postea deprehensum iri à nobis in altera vita, quæ modò ne suspicari quidè possumus. Hactenus de Iustitia.

CAPVT XXXI.

Recollectio precatória de Iustitia.

221 **Q**UIS nouit potestatem ire tuæ, aut præ timore tuo iram tuam dinumerare? quis dignè expendere suppliciorum magnitudinem & multitudinem quæ peccatoribus præparasti, & per tuam omnipotentiam illis suo tempore irrogabis? Sicut enim infinita est misericordia tua, ita & iustitia tua: quæ etiam innumeris modis non solum in futuro sæculo, sed etiam in præsentī (quod tamen proprie est sæculum misericordiæ) contra peccatores se patefecit, vt omnes te timere discant, & quos benignitas tua non mouet, saltem moueat seueritas. Declarasti iustitiam & nam tuam contra peccatum, quando tot millia angelorum (qui incomparabiliter omnibus hominibus sunt præstantiores) propter vnum peccatum de celo in tartarum deturbasti, & æternis suppliciis subiecisti, nulla spe veniæ relicta: non tibi cordi fuit, quòd illi tanto essent numero, tanta naturæ excellentia & pulchritudine, tanto ingenio & rerum omnium notitia præditi: nec curasti omnem laudem, benedictio-

2. Petri 2.
Epist. Iudæ.

Zzz

dictio-